

Husjord ligger ved bunnen av Øksfjorden. Gården grenser i vest til Sommerset, og til Sortland i Nordland fylke i nord, i øst til Kvæfjord i Troms fylke, samt i syd til gnr. 7, 10, 13 og 22 i Lødingen.

Lendet i det ytre gårdsområdet er svært kupert med en rekke høyt ragende tinder: Møysalen, ca. 1200 m. på grensen mot Sommerset, Hadsel og Sortland, Rautinden, Vestpoldtinden og Hesletiden - alle tre godt over 900 m., Kvasstinden og Lappen er noe lavere.

Gårdene i Husjord ligger i jevnt lende litt sør for Husjordøya der Øksfjorden går over i Straumen inn til Indrefjorden. Litt lengere nord ved stranden ligger den gamle husmannsplassen Rørnes som nu brukes kun til sommersted. Det samme gjelder også for brukene på Husjord.

Det største av vannene er Øvre Storelvvatnet ca. 600 m.o.h. Flere større og mindre elvedrag bryter rekken av fjell og heier.

Rygh antyder intet om alderen på gården i omtalen av denne. Han skriver: « . . . Ligesom andre med Hus-dannede Navne maa det sigte til, at Stedet i Modsætning til andre har været (særlig vel) forsynet med Huse».

I skatteregnskapene er gården omtalt først i 1616 under dette navnet, (Huusiord i 1617, Huussiord i 1620). Det må vel ha tatt noen år å få bygget så mange hus at det kunne være grunn til å sette et slikt navn på gården. Navnet kan også være et minne fra fordums tid. Her fantes skikkelig furuskog med godt hustømmer. I de første årene på 1600-tallet var gården taksert som «Ødegaard», og da kan det vel neppe ha vært så mange hus der. Det er mulig at noen av de oppsitterne som er nevnt under Øksfjorden i 1567 og senere, egentlig hørte hjemme på Husjord. (Se Øksnes).

Det eldste tunet skal ha ligget på grunnen til br.nr. 3, mente folk her. «Avfalls-haugen» - muligens en såkalt gårdshaug, ligger i Sjøåkeren, rett nord for husene. Her har de funnet skjell, flintestein, en pilespiss (av «stein»), sølvmynter og en krittpipe.

Noe av dette kan vel tyde på eldre bosetning, d.v.s fra før Mannedauen 1349/50, da tallrike gårder ble lagt øde i Norge. Det skal finnes noen gamle hustufter ute på Husjordøya. Men her har det bodd folk også i nyere tid. Ingen oldfunn er innmeldt til museet i Tromsø.

En rekke navn i inn- og utmark er bevart. De forteller om det som rørte seg på gården, og som man kan dikte videre på. Det ville fordoble verdien av denne navneskatten om man fikk plassert navnene på et kart over gården.

Vi tar med endel av navnene: Finnkoneberget - en finnkone falt i havet her og

uen, Ørsnigeltjønna, Bjørnælva, Tjukksjømningen, Mortensteinen, Dypingsælva i illet mot Øksnes, Brennhaugælva.

Inne i fjorden: Brynhildslåtta, Kobbsteinan, Vikhaugen, Blomsletta, Pål Torsa-einen: På Indre Sommerset bodde en gang en legdekall ved navn Pål Torsa. 'En øst' (?) skulle han gå over fjellet til Gullsfjorden til slekten sin. Han fikk skyss til ustpollen. Da kom det uvær med snøstorm, så han krøp inn under noen steiner, og der frøs han ihjel. Sagnet sier at når det blåste fra en bestemt retning, så ropte det a steinene. De sa at det holdt ved så lenge det var kjøtt på beina. Siden ble det stilt. Den sagnet er som sagn flest ikke helt vederheftig. (Den Pål Torsa det kan være tale n her, døde i virkeligheten på vårparten).

Utflyttingen fra fellestunet foregikk i 1850-årene, og husene ble fordelt på oppsit-erne på de tre brukene. Gården Husjord ble senere kalt Nerigarden, og de andre oppigarden og Nordgard. I fellestunet lå det våningshus, fjøs, kornbu, høyhus, abbur, en stor stall, sjøhus og fiskesjø.

Et lite hus, 2 m x 1½ m, med stående bordklædning som tjente som grisehus helt ca. 1900, skal ha vært grindhus i eldre tider, dengang da gjeterne sov ute ved indgangen. Det stod før trolig på sledemeier. Badstue er ikke omtalt. Det har i anns minne ikke vært grannestrind her. Det sies at det var det fredeligste sted i ødingen.

Husmannsplasser fantes på Røyernes i 1880-årene, og i Normanndalen senere, til . 1911. Til Røyernes kom Syrak Pedersen fra Haverdal på Lille-Molla. Hans terkommere flyttet senere fra Røyernes til Lødingen. Plassene var felles for hoved-ukene, og husmennene hadde et dagsverk i året som pliktarbeid til hvert av ukene. Brynjulf hette en mann som bodde på Brynjulfslåtten. Han hadde ingen ppirer på plassen han ryddet. De første som kom hit til Husjord, kan ha bodd på rynjulfslåtta og på Husjordøya der det er store vidder med lett dyrkbar jord, mente e gamle her.

Gjerder kom opp i innmarka etter første verdenskrig, men det ble ikke brukt eingjerder da det ikke finnes passende stein her. Husdyrene beitet i fellesbeite i marka. De begynte med kunsteng og kunstgjødsel i 1920-årene. Det ble dyrket mye ggg i eldre tid. De gamle sa: Tre tynne land, tre tynne sæd må tel. Husjord hadde d på seg for å ha gode åringer for bygg, og jamt over ble det gode foll.

Kverna stod ved Mølnelva, og den mol 1 sekk korn om dagen. De store møllestei-ene ligger enda nedenfor Storåkeren (Sjøåkrene) i elva. Det var trolig en flomvass-vern.

Bjørnen var redd «nøgne kvinner».

Det er ingen som kan minnes at det ble dyrket lin her, men 'Gammel Gerharda' (d. 1916) har fortalt at de spant både lin og hamp i hennes levetid.

Slåmaskinen kom i bruk like før siste verdenskrig, og utslåtteteigene var: Vestpollstranda, Storelv, Oldrelia, Blomsletta, Vikhågen, Koppsteinmyra. Noen av teigene byttet de annet hver år, og noen fjerde hvert år.

Utløer fantes i Stor-slått-teigene. I eldre tid brukte de alle slags former for tilleggsfôr, slik som skav, lauv, moltfôr (blomrot). Fellesnavnet for dette tilleggsføret var drott.

Dessuten samlet de ris av bjørk, og løypet og 'kjemlet'. I 1920-årene ble det slutt med dette.

Sætra lå i Austpollen, 7 km fra gården. Det siste året de hadde buskpen der, var i 1918. Det hendte at bjørnen var frampå, men budeia skaut med lauskrutt utfor sætra, og da fôr han som oftest til skogs så en berre hørte snøven etter han. Ei sæterjente som var svært godtruen, ble fortalt at bjørnen var redd 'nøgne kvinner'. Det sies at ho prøvde å skremme bjørnen på den måten, til stor lått for gluntan som gav seg ut for å være bjørn.

gikk på omgang. Den var i bruk enda da Gerharda Kristoffersdtr. levde (d. 1916). Vann ble innlagt her i 1950-årene, og elektrisk lys kom i 1955. Det er ingen reiforbindelse her med resten av bygden. Husjordøya var et gammelt egg- og dunvær, og gav ganske mye utbytte til grunneieren frem til 1920-årene. Det er et fredet vær, og øya er delt i fire mellom de fire eldste gårdene. Dunen ble først varmet opp i en gryte, og senere 'bakt' på ei fjøl med en rull (et kjevle); så la de den på ei ramme med tråder over (den såkalte dunharpen), og så drog de med en pinne over trådene slik at rusket i dunen falt av. De holdt på slik så lenge til de fikk duna så ren som de ville ha den.

Mannfolkene deltok i sesongfiskeriene på Lofoten og Finnmarken om vinteren, og sildefisket sommer og høst, samt heimefisket i åpne båter. På 1800-tallet hadde Husjord to å fire åtringer og flere fir-ringer og småbåter. De driftet med de vanlige brukene: Line, storgarn og jukse. De hadde også mange sildegarn og flere nøter. Mannskapet bestod vanligvis av folk fra Husjord. Bernt Christensen (1852-1939) var en kjent sildebas. I hans tid regnet de at nota (dvs. eieren) skulle ha halvparten av utbyttet, resten ble delt i lotter. Notbasen fikk såkalt 'drivarlott' - (« $\frac{1}{2}$ + 2 lotter»).

I 1910 bygget Lars Christensen sneseileren «Knorr».

Den første motorbåten var M/S «Alken» med en 10 hk's Møringen som brødrene Christensen kjøpte i 1923.

De hadde ca. 25 m å trekke båtene fra naustet til vanlig lavvann, og det kunne være unge drag når de skulle sette opp båtene igjen. Enda det er dårlige havneforhold for gården, har fiske alltid vært hovednæringsveien her. De beste fiskeklakkene var Husjordgrunnen, Larsbakkene, Olavikjupta, Stornesgrunnen, Innerstøan, Dårsteingrunnen (Dorgstein-). Andre gode fiskegrunner var Dypningsjufta, Hanveita, Støgrunnen, Høystakskjæran, Fårhaug-grunnen, Fårhaugstø, Hamnjufta, Hamnskjæret, Teisthaug-grunnen, Lakselva, Bollanesgrunnen, Høystakkgrunnen, Rørnesgrunnen, Råhammarjufta.

Det har aldri vært noen strid her om nausttomter og sjøhusplasser. Disse ble tidlig skiftet ut etter skyld og parter.

Blant tragiske hendelser her kan folk huske at inne ved Sætran gikk to jenter klar en dag da de ville bade fra en båt.

Om kirketurene til Voje kapellkirke fortelles det at Husjordfolket drog avsted kl. 7 om morgenen, og åtte mann rodde på fir-roringene. Det ble kapproing ut etter fjorden, og snippen var godt nedsegen på gammelkaran når de kom fram til kjerka. Båten hadde kvinnfolk og karer bestemte plasser: skipperen satt bakerst, skipper-

Kirketur til Voje.

kona foran ham, de øvrige kvinner satt på hver sin side, så satt karene som rodde, og forrest i stavnen var det plass til enda ett kvinnfolk.

Kjerkelaupen var fylt med god mat, og den ble spist ved kjerka og ellers ved kvileplassene, når rorskarene kvilte på åran.

Hva folk trodde

Innvasa fisk i lina betydde arvinger i vente.

Dersom kyrne satt på huk i båsen før de reiste seg helt opp, kom de ut for bjørn den dagen.

Dersom havella kom helt opp i stuedøra, så var det ikke noe godt merke.

Nede i støa satt draugen og vakta på båten, og han måtte ikke uroes der julenatta. Draugen var gjenferd av slike som ikke fann fred i livet efter døden.

Boniteter o.a.

Jorden her er vesentlig storstenet og hard morenegrus iblandet med sand fra havavsetninger. Det er lite med myr som er egnet til dyrkningsjord, og gården er heller tørrlendt. Gården har i vår tid fått karakteren: Middels bonitet.

I 1666/67 ble den beskrevet som meget ringe med en utsæd på ½ tn. korn og et kreaturhold på 5 kyr, 2 ungfæ, 3 sauer og 3 geiter. Gården hadde noe brennved. Den hadde én oppsitter.

ubekvem. For dette fikk gårdene 10% i fradrag i taksten. Den har ingen herligheter, men heller ikke noen særegne mangler. Om utsæd og kreaturhold: Se tabellen nedenfor.

Bruksdeling

		Gmlt. matr.nr.	1838 Nytt matr.nr.	1863/69	1891*
1647	1665				
2 opps.	Nr. 6 1 opps. 1 husm.	14	6 lnr. 12 lnr. 13	6 lnr. 12 lnr. 13	lnr. 12a - br.nr. 1 lnr. 12b - br.nr. 2 lnr. 13 - br.nr. 3 * - iflg. matr.

Landskylden

1647	1661	1665	1723	1838	1891
1 våg	4 pd.	1 våg(!)	4 pd.	1 dlr. 1 ort 20sk	20 mk. 38 øre

Om fordelingen på de enkelte bruk, se Brukerhistorien.

Folketallet

År	Oppsittere	Husm. o.a.	Tj.folk		Fordelt på kjønn			Ialt
			M	Kv.	M	Kv.	B	
1647	2				2			Ufullst.
1665	1	1			2		2?	-
1711	2				2	2	1	5
1723	2	1			3	1?	2?	6?
1801	2	1	1		4	2	3	9
1875	3	1			4	3	19	26
1900	6	13		2	16	13	31	60